

Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarisen selvitystyön ohjausryhmä

Aika 22.10.2020 klo 8.30-9.50

Paikka Eduskunta
Kokoushuone A116
Etänä Teamsin kautta

Osallistujat

Puheenjohtaja
Aki **Lindén**, kansanedustaja, SDP

Jäsenet

Anneli **Kiljunen**, kansanedustaja, SDP
~~(varajäsen Ilmari Nurminen, kansanedustaja, SDP)~~
Riikka **Slunga-Poutsalo**, kansanedustaja, PS
Kaisa **Juuso**, kansanedustaja, PS
~~(varajäsen Jani Mäkelä, kansanedustaja, PS)~~
Ilkka **Kanerva**, kansanedustaja, KOK (kohdat 3-7)
Mia **Laiho**, kansanedustaja, KOK
~~(varajäsen Anna-Kaisa Ikonen, kansanedustaja, KOK)~~
Markus **Lohi**, kansanedustaja, KESK (vpj) (kohdat 3-7)
Petri **Honkonen**, kansanedustaja, KESK (kohdat 3-7)
~~(varajäsen Hanna-Leena Mattila, kansanedustaja, KESK)~~
Mirka **Soinikoski**, kansanedustaja, VIHR
(varajäsen Hanna Holopainen, kansanedustaja, VIHR)
Matti **Semi**, kansanedustaja, VAS
~~(varajäsen Pia Lohikoski, kansanedustaja, VAS)~~
Veronica **Rehn-Kivi**, kansanedustaja, RKP
~~(varajäsen Mikko Ollikainen, kansanedustaja, RKP)~~
~~Antero **Laukkanen**, kansanedustaja, KD~~
(varajäsen Sari Essayah, kansanedustaja, KD)
~~Harry **Harkimo**, kansanedustaja, LiikeNyt~~

Pysyvä asiantuntija

Finanssineuvos Anu **Nousiainen**, valtiovarainministeriö/VKO

Sihteeristö

Neuvotteleva virkamies Mikko **Saarinen**, valtiovarainministeriö/VKO

Erityisasiantuntija Antto **Korhonen**, valtiovarainministeriö/KAO

Johtava asiantuntija Katja **Palonen**, työ- ja elinkeinoministeriö

Lakimies Suvi **Velic**, sosiaali- ja terveysministeriö

Neuvotteleva virkamies Sanna **Sihvola**, maa- ja metsätalousministeriö

Erityisasiantuntija Aino **Pietarinen**, ympäristöministeriö

Erityisasiantuntija Miira **Lehto**, valtiovarainministeriö/VKO, tekninen sihteeri

Projektiassistentti Hanna-Maija **Perttola**, valtiovarainministeriö/KAO, tekninen sihteeri

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1)

Puheenjohtaja Aki Lindén avasi kokouksen.

Päätös:

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja muutoksitta.

2. Sote-uudistus. Ministerityöryhmän linjaukset lausuntokierroksen perusteella (liitteet 2a-e)

Sote-ministerityöryhmä on käynyt läpi sote-uudistuksen lausuntokierroksella 15.6.-25.9.2020 saadut lausuntopalautteet ja tehnyt linjauksia sekä muutoksia hallituksen esitysluonnokseen.

Puheenjohtaja totesi, että parlamentaarisen selvitystyön kannalta hallitusohjelman linjaukset eivät muuttuneet eli selvitystyö jatkuu asettamispäätöksen mukaisesti.

Päätös:

Todettiin tiedoksi.

3. Raporttiluonnoksen käsittely (liitteet 3a-c)

- **Luvut 1-4 ja rakenne:** Todetaan muutokset ja uudet taustoittavat tekstit
- **Luku 5:** Monialaisen maakunnan rooli ja asema osana julkisen hallinnon kokonaisuutta
- **Luku 6:** Hallitusohjelman mukaisesti muodostettaville kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta siirrettävissä olevien tehtävien arviointi

Puheenjohtaja totesi keskustelun alkuun, että jäsenet voivat esittää linjaavia näkemyksiä, mutta ohjausryhmä ei tee vielä tässä kokouksessa linjauksia.

Neuvotteleva virkamies Mikko Saarinen valtiovarainministeriöstä esitteli dioilla nostot raporttiluonnoksen luvuista 3, 4 ja 5. Erityisasiantuntija Antto Korhonen valtiovarainministeriöstä esitteli luvun 6 luonnosta laajemmiksi tehtäväkokonaisuuksiksi ja tehtävien perustietoja, luonnetta ja reunaehdot.

Puheenjohtaja pyysi esittämään puheenvuoroja kolmessa osassa: yleiset puheenvuorot, lukuja 2, 3, 4 ja 5 koskevat puheenvuorot sekä varsinaisena käsiteltävänä asiana skenaarioita ja lukua 6 koskevat puheenvuorot.

Puheenvuoroissa tuotiin esiin seuraavia näkemyksiä.

Sote-uudistuksen toteuttamisen turvaaminen

- Sote-uudistus on tärkeää tehdä omista lähtökohdistaan ja sotelle tarkoituksenmukaisin aluein. Realistisesti tulee ajatella, mikä on mahdollista ja missä aikataulussa. Tässä vaiheessa tulisi keskittyä sote-mallin eteenpäin viemiseen eikä siirtää hyvinvointialueille lisätehtäviä vaan katsoa muut tehtävät myöhemmässä aikataulussa, jos niitä halutaan siirtää. Monialaiset maakunnat eivät saisi vaarantaa sote-kokonaisuuden läpiviemistä. Muiden tehtävien lisääminen soten kannalta tarkoituksenmukaiseen malliin on ongelmallista. Sote-tehtävien lisäksi voidaan harkita korkeintaan ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtoa hyvinvointialueille. Huolena on, että jos hyvinvointialueille siirretään muitakin kuin sote-tehtäviä, se vaikeuttaa sote-palveluiden ja hyvinvointialueiden jalkauttamista. Alueet ovat erilaisessa tilanteessa ja niille tulisi antaa aikaa toiminnan kehittämiseen.

Hyvinvointialueiden identiteetti, vaalit, erityyppisten asioiden käsittelyn erottaminen toisistaan ja Uudenmaan erillisratkaisu

- Jokaisella hyvinvointialueella tulisi olla kulttuurinen tai työssäkäyntialueeseen tai identiteettiin liittyvä perustelunsa ja hyvinvointialueiden ja vaalipiirien välillä tulisi olla korrelaatio. Uttamaata ei kuitenkaan tulisi jakaa vaalipiireihin. Mallin tulisi olla ihmisille ymmärrettävä.
- Tuleeko hyvinvointialueiden vaaleissa valituiksi henkilöitä, jotka olisivat kiinnostuneita sekä sote- että muista tehtävistä? Jos sote ja muut tehtävät olisivat omina toimintoinaan, hyvinvointialueiden demokraattisesti valitut luottamushenkilöt voisivat keskittyä sote-kokonaisuuteen.
- Täsmennyksenä tuotiin esiin, että selvitystyössä esillä ollut ”palomuuuri” sote-tehtävien ja muiden tehtävien välillä suuressa hyvinvointialueen organisaatiossa viittaa siihen, että hyvinvointialueen sisäisissä hallintorakenteissa tulisi erottaa toisistaan erityyppisten asioiden käsittely.

Palomuurilla ei siis tarkoiteta sitä, että sote- ja muiden tehtävien rahoitusputket olisivat erilliset.

- Uudenmaan erillISRatkaisu muodostaa erityisen haasteen suhteessa hyvinvointialueille mahdollisesti siirrettäviin muihin kuin sote-tehtäviin. Uusimaa on yksi kokonaisuus, jossa olisi hyvä madaltaa kaikkia raja-aitoja.
- Uudellamaalla hyvinvointialueiden jako perustuu vahvaan kuntien kanssa tehtyyn pohjatyöhön ja hyväksyntään eikä ratkaisua tulisi kyseenalaistaa. ErillISRatkaisuun liittyvät haasteet pitää ratkaista erityistapauksena.

Skenaariot

- Kokousaineisto tuo esille sen, että jokaiseen kolmeen skenaarioon liittyy haasteita. Skenaarioiden aikatauluttaminen vahvisti käsitystä siitä, että ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirto olisi mahdollista toteuttaa ensimmäisenä ja muita siirtoja mahdollisesti 2020-luvun lopulla ja 2030-luvun alussa. Aikatauluttaminen tuo hallinnon organisointiin suunnitelmallista otetta.
- Selvitystyölle on asetettu tehtäväksi miettiä, mitä tehtäviä itsehallinnollisille alueille voitaisiin siirtää sote-tehtävien lisäksi. Ongelmien hakemisen sijaan tulee miettiä kolmea skenaariota. Kun ne ovat valmiina, voi kukin jäsen ottaa kantaa, mikä niistä on kannatettavin.
- Jos selvitystyössä ei otettaisi kantaa, millä skenaariolla edettäisiin, mahdollinen jalkauttaminen voitaisiin päättää tulevassa hallituksessa. Selvitystyössä voitaisiin tuoda esille, miten jalkauttaminen olisi mahdollista tehdä.
- Selvitystyössä tulisi edetä skenaarion 1 mukaan. Siinä hyvinvointialueiden toteutuminen tapahtuisi turvatummin. Ympäristöterveydenhuollon ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen roolia, yhtymäpintoja sote-palveluihin ja aikataulua olisi hyvä selvittää ja avata enemmän. Hyvinvointialueiden tulevaisuuteen kuuluvat kiinteästi soteen liittyvät tehtävät.
- Hallituksen linjaukset huomioiden selvitystyössä tulisi rakentaa polkua skenaarioiden 2 ja 3 mukaan. Skenaarioon 3 liitetty toteuttamisaikataulu 2030-luvun alkupuolella ei ole hyväksyttävissä. Edellisellä vaalikaudella tehtiin maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelussa laaja lainsäädäntövalmistelu tehtävien siirrosta maakuntiin, mikä mahdollistaa valmistelun ja lainsäädännön toimeenpanon alueilla nopeammassa aikataulussa. Kansalaiset ja elinkeinoelämä toivovat selkeästi ymmärrettävää ja läsnä olevaa aluehallintoa, josta saa palveluita ja joka mahdollistaa yritysten investoinnit ja kehittymisen.
- Skenaariot 2 ja 3 lähtevät maakuntien liittojen tehtävien kehittämisestä eivätkä soten kehittämisestä. Nykyisessä hallitusohjelmassa ei ole linjattu maakuntien liittojen tehtävien selvittämistä. Sotea tulisi kehittää erillisenä sen omilla ehdoilla eikä liittäen siihen kaikkia muita tehtäviä.

Tehtävien kokoaminen maakuntien liittojen ympärille

- Olisiko alueiden näkökulmasta mahdollista, että kunnilta, alueilta ja valtiolta koottaisiin tehtäviä maakuntien liittojen ympärille mahdollistaen elinvoimaisuuden kehittymisen alueella? Näin palvelut olisivat selkeitä ja lähellä ja ihmiset voisivat kokea hallinnon yhdeksi kokonaisuudeksi.

Tehtäväkokonaisuudet

- Raporttiluonnoksen luvussa 6 on ansiokkaasti, kattavasti ja kriittisesti eritelty seitsemän arviointiin sisällytetyn tehtäväkokonaisuuden perustietoja, luonnetta ja reunaehdoja. Tehtävien läpi käynnissä ja johtopäätösten teossa tulee eteen haastavia kysymyksiä.

Päätös:

Käytiin keskustelu ja sovittiin tarvittavista täsmennyksistä raporttiluonnokseen. Raportin liitteeksi laaditaan tarkempi erittely ELY-keskusten kootusti hoitamista tehtävistä: mitkä ELY-keskukset hoitavat mitäkin tehtävää.

4. Työsuunnitelma (liite 4)

Puheenjohtaja totesi, että ohjausryhmän seuraavassa kokouksessa on käsittelyssä vaativia asioita. Seuraava 27.11 kokousaika on haasteellinen, koska samaan aikaan on sote-valiokunnan kokous klo 9-10. Ohjausryhmän kokoukselle kartoitetaan vaihtoehtoisia aikoja. Ohjausryhmässä esitettiin toivomus, että seuraavan kokouksen aineistoa lähetettäisiin tutustuttavaksi jo aikaisemmassa vaiheessa.

Esille nostettiin myös kysymys, tulisiko selvitystyön toimikauteen pyytää pidennystä ensi vuoden puolelle, jolloin pidempi kokousaikakin voisi löytyä paremmin. Puheenjohtaja arvioi, että selvitystyö on mahdollista saada valmiiksi kuluvan vuoden toimikauden puitteissa.

Päätös:

Merkittiin päivitetty työsuunnitelma tiedoksi.

5. Kokouksesta tiedottaminen

Puheenjohtaja totesi, että kokouksesta julkaistaan tiedote, jossa todetaan ohjausryhmän käyneen täydentyneen raporttiluonnoksen pohjalta periaatteellista keskustelua skenaarioista, mahdollisesti siirrettäväksi ehdotettavista tehtävistä ja reunaehdoista. Johtopäätöksiin meneviä linjauksia eri skenaarioiden tai tehtävien välillä ei tehty.

Päätös:

Päätettiin kokouksesta tiedottamisesta.

6. Mahdolliset muut asiat

Kokouksessa ei ollut muita käsiteltäviä asioita.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.50.

Erityisasiantuntija

Miira Lehto

Liitteet

Liite 1 Pöytäkirja 2/2020, luonnos

[Liite 2a Tiedote_sote-uudistus](#)

[Liite 2b Mediatilaisuuden 13.10.2020 kalvot linjauksista](#)

[Liite 2c Lainsäädännön arviointineuvostolle 15.10. toimitettu lakiluonnos](#)

[Liite 2d Lakiluonnoksen liite omaisuusjärjestelyistä](#)

[Liite 2e Lakiluonnoksen liite digitalisaatiosta ja tiedonhallinnasta](#)

Liite 3a Raporttiluonnos_2020-10-20

Liite 3b Kalvot_nostot raporttiluonnoksesta

Liite 3c Taustakalvot_Pohjoismaiset järjestelmät

Liite 4 Työsuunnitelmaluonnos